

M. RODRIGUES LAPA: *Lições de Literatura Portuguesa. Época medieval*. 3ª edição revista e acrescentada. [Coimbra], Coimbra Editora, 1952. 424 pàgs.

L'interès d'aquest volum per al qui vulgui iniciar-se en la literatura portuguesa medieval és indubtable. L'exposició és feta amb claredat i amplitud i permet al lector de formar-se idea dels gèneres i les figures que integren aquella literatura. Però també té interès per al romanista en general, car el lirisme galaico-portuguès ha donat pretext a l'autor per a tractar de la cultura trobadoresca i de l'origen de la lírica medieval, tema que, anteriorment, havia estat objecte d'una altra obra del Prof. Rodrigues Lapa, *Das origens da poesia lírica em Portugal na Idade-Média* (Lisboa 1929), que ara ha resumit, tot posant-lo al dia.

Gairebé mig volum és consagrat a la lírica, i una meitat d'aquest mig volum ho és a l'origen de la poesia trobadoresca. La resta de l'obra tracta de la matèria de Bretanya, de crònics i nobiliaris, dels darrers trobadors, de D. Duarte i la prosa didàctica, de Fernão Lopes i els cronistes, i del cançoner de Resende. A la fi de cada capítol hi ha una bibliografia crítica, útil com a informació i com a orientació. Tot i que Rodrigues Lapa és autor d'importants estudis sobre literatura portuguesa medieval, que han estat amplament utilitzats i extractats en el present volum, això no lleva a aquest gens del seu valor, per tal com ens dóna una visió de conjunt de la literatura portuguesa medieval, feta amb mà de mestre, amb informació posada al dia i amb judicis molt valuosos sobre els estudis que l'han precedit.

Encara que no sigui cosa nova, val la pena de recordar la posició de Rodrigues Lapa en el problema dels orígens de la lírica trobadoresca. Rebutja la tesi arabista, i després d'un consciencios estudi de les teories que fins ara han estat fetes sobre l'aparició del fenomen trobadoresc, arriba a aquesta conclusió, digna d'ésser meditada: «Quase todas as teorias padecem dum mesmo defeito: a unilateralidade e o curto horizonte das suas concepções. Procuram reduzir um fenómeno complicado a linhas extremamente simples. Se, ao contrário, interpretarmos a civilização trovadoresca como um fenómeno de sincretismo, no qual se misturam diversíssimas influências, teremos provavelmente achada a su explicação».

També és remarcable el seu punt de vista sobre la manera com ha d'orientar-se l'estudi dels poetes medievals. Davant els mètodes predominantment filològics o històrics, aplicats amb massa exclusivisme a la crítica d'autors antics, el Sr. Rodrigues Lapa sosté la necessitat de donar una major importància a l'estudi dels trets particulars dels poetes i de donar preferència a l'agrupament de les obres per autors. «Quer isto dizer que vai sendo tempo de considerar os nossos trovadores como artistas, e não ver apenas nas suas cantigas pasto filologico» (pàg. 121).

Assenyalarem finalment l'entusiasta vindicació que el Sr. Rodrigues Lapa fa del cronista Fernão Lopes, com a historiador i com a escriptor, «dos maiores que a literatura tem produzido». Les seves vibrants paraules i els magnífics exemples amb què les ilustra fan d'aquest capítol un dels més bells de la seva obra.

Pere BOHIGAS